

יְהִינּוּ – יפחדו) כָּל הָאֲחִין בּוֹלֵן מִן הַמִּיתָה, שאף עליהם מתוחה מדת
הדין. וכן אַחַד מִבְּנֵי חֲבוּרָה שָׁמַת, תִּדְאָג כָּל הַחֲבוּרָה בּוֹלָה.
מביאה הגמרא שני אופנים לבאר את דברי רבי יוחנן: אֲמַרִי לָהּ –
היו מבני הישיבה שביארו, שיש לאחי המת ולחבורת המת לדאוג
באופן דְּמַת הַגְּדוֹל שבאחים או שבחבורה, לפי שמדת הדין שלטה
בראש הבית. וְאֲמַרִי לָהּ – והיו אחרים מבני הישיבה שביארו, שיש
להם לדאוג באופן דְּמַת הַקָּמֶן שבאחים או שבחבורה, משום
שבקללה מתחילים מן הקטן.

שנינו במשנה: וְכָל הַמִּקְלָקִין במלאכות שבת, פְּטוּרִין.
הגמרא דנה באלו אופנים המקלקלים פטורים ובאלו חייבים: תִּנִּי רַבִּי
אָבָהוּ קָמִית דְּרַבִּי יוֹחָנָן – שנה רבי אבהו ברייתא לפני רבי יוחנן, כָּל
הַמִּקְלָקִין בשבת פְּטוּרִין, חוץ מַחוּבֵּל באדם, וּמִבְעִיר גדיש, שאף
שמקלקלים הם, חייבים.

אָמַר לִיה רבי יוחנן לרבי אבהו, פּוֹק תִּנִּי לִבְרָא – צא ושנה דבריך
אלו מחוץ לבית המדרש, משום שבריתא זו שחוּבֵּל וּמִבְעִיר שקלקל
חייב, אֵינָה מְשֻׁנָּה – לא נשנית מעולם בבית המדרש ואין לסמוך
עליה, אלא המקלקל פטור אף בחובל ומבעיר. וְאִם תִּמְצִי לִימֵר
מְשֻׁנָּה – ואם יאמרו השונים את הבריות שהיא נשנית בבית
המדרש, תפרש שמה ששנתה 'חוץ מחובל ומבעיר' אין הכוונה
באופן שהם מקלקלים בלבד, אלא 'חוּבֵּל' הוא גְּאֹפֶן שְׁצִירָה את
הדם היוצא מן החבלה לְבִלְבּוֹ, שאף שמקלקל הוא כלפי הנחבל,
מתקן הוא כלפי הכלב, וּמִבְעִיר' הוא גְּאֹפֶן שְׁצִירָה לְאִפְרוֹ לכסות
בו צואה, שאף שמקלקל הוא כלפי הגדיש, מתקן הוא כלפי השימוש
באפר, ולפיכך בחבלה ובהבערה זו הוא מתקן וחייב, אבל החובל
והמבעיר שאין במעשיו שום תיקון פטור.

הגמרא מקשה על רבי אבהו שהעמיד את הבריתא שמחייבת את
החובל והמבעיר, אף כאשר אינו צריך דם לכלבו ואינו צריך לאפר:
וְהָאֵנָּה תִּנִּין – והרי אנו שנינו במשנתנו (לעיל קד), כָּל הַמִּקְלָקִין
בשבת פְּטוּרִין, ומשמע אפילו חובל ומבעיר, ואילו בבריתא מבואר
שהחובל והמבעיר חייבים אף באופן שקלקלו בלא תיקון כלל, ונמצא
שדברי המשנה והבריתא סותרים אלו את אלו. מתרצת הגמרא: אין
זו סתירה, משום דְּמִתְנִיתִין – שמשנתנו הפוטרת אף חובל ומבעיר,
שנויה כדעת רַבִּי יְהוּדָה שפוטרו חובל ומבעיר באופן שהם מקלקלים
לגמרי, והפְּטוּרִיָּתָא המחייבת חובל ומבעיר אף באופן שהוא קלוקל
גמור, שנויה כדעת רַבִּי שְׁמַעוֹן שמחייב את החובל והמבעיר בשבת
אף שהם מקלקלים.

הגמרא מבררת את טעמם של רבי שמעון ורבי יהודה. שואלת
הגמרא: מָאי מְעָמָא דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן – מנין למד רבי שמעון שהחובל
והמבעיר בשבת חייב אף שהוא מקלקל. משיבה הגמרא:
מִדְּאִצְטְרִיךְ קָרָא לְמִשְׁרָא מִיָּלָה – מכך שהוצרך הפסוק להתיר את
מצות מילה בשבת אף על פי שהמל חובל הוא ומקלקל, הָא חוּבֵּל
בְּעִלְמָא – משמע ששאר חובל באדם שאינו מל, חֵיִיב אף שהוא

מקלקל, שאם לא כן, לא היה צריך הפסוק להתיר מילה. וּמִדְּאִסַּר
רְחֻמָּנָא הַבְּעִירָה נָפִי בַת פִּהֶן – ומכך שאסרה התורה לבית דין
להבעיר אש בכדי לשרוף בשבת מי שמחויב שריפה וכגון בת כהן
שזינתה אף על פי שההבערה היא קלוקל, שְׁמַע מִיָּנָה – מוכח מכאן
שכל מִבְעִיר בְּעִלְמָא אפילו שהוא מקלקל חֵיִיב.

שואלת הגמרא: וְלדעת רַבִּי יְהוּדָה הסובר שכל המקלקלים פטורים
ואף חובל ומבעיר, מדוע הוצרך הפסוק להתיר מילה בשבת, ומדוע
אסרה התורה לבית דין להבעיר בשבת בכדי לשרוף בת כהן
המחויבת שריפה. משיבה הגמרא: לדעת רבי יהודה אין ללמוד
ממילה ומהבערת בת כהן לשאר חובל ומבעיר, שכן הָתָם – שם,
במילה ובהבערת בת כהן, מִתְקֵן הוּא, ואינו ככל חובל ומבעיר
שהוא מקלקל בלבד ואין במעשהו שום תיקון, ועל כן הוצרכה
התורה להתיר מילה בשבת ולפיכך אסרה התורה הבערת בת כהן
בשבת. והתיקון במילה ובהבערת בת כהן הוא בְּרִיב אִשִּׁי – כדברי
רב אשי, דְּאִמַּר רַב אִשִּׁי לבאר את טעמו של רבי יהודה, לכך נחשב
מעשה המילה תיקון, משום שְׁמָה לִי לְתִקֵּן מִיָּלָה מָה לִי לְתִקֵּן כָּלִי,
ואין חילוק ביניהם, שכשם שהמתקן כלי תיקון הוא וחייב, אף מילה
תיקון היא שמתקנת את האדם, ולכך הוצרכה התורה להתירה
בשבת, שאם לא שהתירה התורה היה המל חייב. וכן הבערת בת כהן
נחשבת תיקון, משום שְׁמָה לִי לְבִשָּׁל פְּתִילָה של עופרת לצורך
שריפת בת כהן, מָה לִי לְבִשָּׁל פְּתִילָה כדי להכין צבע כפי שהיה
במלאכת המשכן, ואין חילוק ביניהם, וכשם שחייב על בישול
סממנים, כך חייב על בישול פתילה, שכן אינו מקלקל את הפתילה
בבישולה, אלא מתקנה ומצרפה, וזה דרך בישול, ולכך אסרה תורה
הבערת בת כהן בשבת.

שנינו במשנה: שִׁיעוֹר הַמִּלֵּן כּו' כמלא רוחב הסיט כפול.
הגמרא מבארת כיצד משערים שיעור זה: כששנה רַב יוֹסֵף
לתלמידיו את דברי משנתנו 'רוחב הסיט כפול', מִחוּץ כְּפֹל – הראם
שהכוונה כפול ממש, כלומר, את 'רוחב הסיט' שהוא הריחוק הקצר
שבין האצבע לאמה, משערים פעמיים. ואילו כששנה רַב חִיָּיא בַר
אֲמִי לתלמידיו את דברי משנתנו 'רוחב הסיט כפול', מִחוּץ פְּשוּט –
הראם שהכוונה לריחוק שבין האגודל לאצבע פעם אחת, לפי שרוחבו
הוא כפעמיים הריחוק שבין האמה לאצבע.

משנה

משנתנו מבארת את פרטי איסור צידה בשבת: רַבִּי יְהוּדָה אֹמַר,
הַצֵּד צִפּוֹר לְמַגְדֵּל דְּהִיִּינוּ שפחת את דלת המגדל ועשה תחבולות
שהציפור יתכנס לתוכו, וסגר בעדה את הדלת, וצָבִי לְבִית, חֵיִיב
משום מלאכת צד, אפילו שהציפור אינה בידו. אבל הצד ציפור לבית
פטור, משום שהציפור יכולה לברוח מן הבית דרך החלונות. וכן הצד
צבי לגינה או לחצר פטור, מפני שהוא יכול לברוח משם.
וְחִכְמִים חולקים ואֹמְרִים, הצד צִפּוֹר לְמַגְדֵּל

57 **שְׁהָא** – במשנתנו **בְּצִפּוֹר דְּרוֹר עֲקָנִין** – אנו עוסקים, שאינה
58 חשובה כלכודה אפילו בבית מקורה **לְפִי שְׁאִינָה מְקַבְּלַת מְרוֹת**
59 מאדם, שאף כשהיא כלכודה בבית מקורה היא נשמטת מפניה לפניה,
60 ואין אפשרות לתפסה בלא טורה. **דִּתְנָא דְּבִי רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל** – שכן
61 נשנה בבית מדרשו של רבי ישמעאל, **לְמַת נִקְרָא שְׁמָה צִפּוֹר דְּרוֹר**,
62 **מִפְּנֵי שֶׁדֶּהָ בְּבֵית כְּבִשְׁדָּה**, כלומר, דרוור הוא מלשון דירה, ונקראת
63 כך משום שביכולתה לדור בכל מקום, בלא להיתפס.
64 הגמרא מבארת שמעתה יש ליישב באופן דומה, אף את הסתירה
65 בדִּין צידת חיה: **הַשְּׁתָּא דְּאַתִּית – עַתָּה שְׁבַאת לְהָכִי** – לתירוץ זה,
66 שעל פיו הן המשנה בביצה והן הברייתא הם כשיטת רבנן וואף על פי
67 כן, אין סתירה בדִּין צידת עוף. בין המשנה בביצה לברייתא, כיון שהן
68 דיברו על ביברים שונים, סתירת **חֵיה אֲתִיָּה נָמִי** – אף היא **לֹא**
69 **קִשְׁיָא**, שאף אותה נתרץ באופן דומה, **הָא – הברייתא שאסרה לצוד**
70 **חיה מביבר**, עוסקת בְּבִיבֵר גְּדוֹל, שקשה לתפוס את החיה הנמצאת
71 בו, ולפיכך היא אינה נחשבת כלכודה בו, והציד ממנו חייב לפי
72 שעושה מלאכה גמורה, **וְהָא – חכמים במשנתנו** (ושחיבו את הצד
73 צבי לתוך ביבר), והמשנה בביצה (שהתירה לצוד חיה בתוך ביבר),
74 עוסקות בְּבִיבֵר קָטָן, שהחיה הנתונה בו נתפסת בקלות, ולפיכך
75 אסור להכניסה לתוך אותו ביבר, משום שצד בכך, ומותר לצוד את
76 החיה הנתונה בתוכו.
77 הגמרא מביאה שלוש דרכים בהן ניתן לשער, האם הביבר נחשב
78 כגדול או כקטן: **יְהִיב דְּמִי** – מה הוא **בִּיבֵר גְּדוֹל**, **וְהִיב דְּמִי בִּיבֵר**
79 **קָטָן. אָמַר רַב אֲשִׁי, כָּל הֵיכָא דְּרִיחִית בְּתַרְיָה**, כלומר ביבר כזה
80 שהעומד במרכזו רץ אחר הצבי, ונָמִי לָהּ בְּחֵד שִׁחִיָּא – ומגיע אליו
81 ותופסו, בפעולת ריצה והתכופפות אחת, הוא **בִּיבֵר קָטָן. וְאִידָךְ –**
82 **וביבר שמפאת גדולו, אין אפשרות לתפוס את הצבי בריצה**
83 **והתכופפות אחת, הוא בִּיבֵר גְּדוֹל.**
84 **אִי נָמִי – אופן נוסף, כָּל הֵיכָא דְּנִפִּיל מוֹלָא דְּתַלְמִים אֲהֲדָדִי – כל**
85 **ביבר שמחמת קטנו מגיע צל כותלו האחד עד הכותל השני, הוא**
86 **בִּיבֵר קָטָן. וְאִידָךְ – ביבר שאינו כך, הוא בִּיבֵר גְּדוֹל. וְאִי נָמִי, כָּל**
87 **הֵיכָא דְּלִיכָא עוֹקְצִי, עוֹקְצִי – כל ביבר שאין בו קצוות, דהיינו פניות**
88 **שהצבי יכול לתמוק אליהן, הוא בִּיבֵר קָטָן. וְאִידָךְ בִּיבֵר גְּדוֹל.**
89 **שנינו במשנתנו: רַבִּין שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אָמַר וכו' לא כל הביברים**
90 **שויים, זה הכלל, כל הצד לביבר שהניצוד בו מחוסר צידה, כלומר,**
91 **שקשה לתופסו, פטור, והצד לביבר שאין הניצוד בו מחוסר צידה,**
92 **כלומר, שקל לתופסו, חייב.**
93 **אָמַר רַב יוֹסֵף אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל, הֲלָכָה בְּרַבִּין שְׁמַעוֹן**
94 **בֶּן גַּמְלִיאֵל, האומר, שאין הצד חייב, עד שיצוד למקום בו הניצוד**
95 **קל לתפסה. אָמַר לִיה אַבְיִי לרב יוסף, מכך שאתה אומר שְׁהָלָכָה**
96 **כרבן שמעון בן גמליאל, מִכָּלָל דְּפָלְגִי – משמע שחכמים חולקים על**
97 **רבן שמעון בן גמליאל, ולכן יש צורך לומר שהלכה כמותו. וקשה**
98 **הלא הגמרא לעיל, העמידה את דברי חכמים בביבר קטן, וכלומר,**
99 **שלדעתם הצד צבי לתוך ביבר אינו חייב אלא בביבר קטן, שבו הצבי**
100 **קל לתפסה, נמצא שדבריהם תואמים לדברי רבן שמעון בן גמליאל,**
101 **שגם לדבריו יש לחלק בין ביבר קטן לגדול.**
102 **אָמַר לִיה רַב יוֹסֵף לַאֲבִי, מָאִי נִפְקָא לָךְ מִיָּנָה – מה החסרון היוצא**
103 **מכך שאמר שמואל הלכה כרבן שמעון בן גמליאל, אי משום**
104 **שמשמע מדבריו שרבי שמעון בן גמליאל חלק על חכמים, הלא**
105 **לדבריו שאין מחלוקת ביניהם, כל שכן שכך הלכה, שכן הכל מודים**
106 **בכך. אָמַר לִיה אַבְיִי לרב יוסף, נִמְרָא נְמוֹד, זְמוּרָתָא תְּהָא – למד**
107 **תלמוד, כדי שיהיה לְזִמְר וּשִׁיר, כלומר, האם יש טעם לומר שמועה**
108 **זו, שהלכה כרבן שמעון בן גמליאל, אפילו שאין צורך בכך שכן אין**
109 **חולק על כך, העיקר שיהיה לומר ושיר.**
110 **הגמרא מביאה ברייתא העוסקת בדיני צידת בעלי חיים, הקלים**
111 **לצידה מסיבות שונות: תִּנְגֵּן רַבִּין בְּרִייתָא, הָצֵד צָבִי סוּמָא – עיור,**
112 **וְיִשָּׁן, חֵיבִי. חִיגֵר וְזָקָן, וְחֹלָה, פְּטוֹר. אָמַר לִיה אַבְיִי לְרַב יוֹסֵף,**
113 **מָאִי שְׁנָא חִיגֵר וְיִשָּׁן וְזָקָן – מה שונים סומא וישן, שבשל כך**

1 **וְצָבִי לְגִינָה וְלְחֶצֶר וְלְבִיבֵרִין**, שהם מקומות מגודרים בגדלים שונים
2 **[חֵיבִי]**, והיינו שחכמים סברו כרבי יהודה בדִּין צידת צפור, שאין
3 חייבים על צידתה לתוך בית אלא למגדל, וחלקו עליו בדִּין צידת
4 צבי, שרבי יהודה לא חייב אלא את הצד לתוך בית (משום ששטחו
5 קטן), וחכמים חייבו אף את הצד לגינה, חצר וביבר.
6 **רַבִּין שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אָמַר, לֹא כָּל הַבִּיבֵרִין שְׁוִין בְּדִינָם**, שיתחייב
7 הצד לתוכם, אלא **זֶה הַכָּלָל**, הצד לתוך ביבר שהצבי מְחוֹסֵר צִידָה
8 בתוכו, דהיינו, שכדי לתופסו בו צריך לעשות מעשה צידה נוסף
9 פְּטוֹר, משום שלא הושלמה צידת הצבי. אך הצד לביבר שְׁאִינֵי
10 מְחוֹסֵר צִידָה דהיינו שיכול לתפוס את הצבי בו ללא מעשה נוסף,
11 חֵיבִי.

גמרא

12 **הגמרא מקשה סתירה בין המשנה בביצה לברייתא לגבי צידה**
13 **מביברים: תִּנְגֵּן הָתֵם** (ביצה כג), **אִין צִדִין דְּגִים מִן הַבִּיבֵרִין – בריכות**
14 **דגים, כְּיוֹם טוֹב, וְכֵן אִין נִוְתְּנִין לְפִנְיָהֶם מְזוּנוֹת**, לפי שהם מוקצה
15 (שכיון שאסור לצודם ביום טוב, הוא מסיח את דעתו מהם ונעשים
16 מוקצה), ואסרו חכמים לטרוח ביום טוב לצורך מוקצה. **אָכַל צִדִין**
17 **חֵיה וְעוֹף** מהביברים, משום שחיה ועוף הנמצאים בביבר חשופים
18 כניצודים, ואין בצידתם מהביבר משום מלאכה, ומשום כך, אף
19 **נִוְתְּנִין לְפִנְיָהֶם מְזוּנוֹת**, שכן אין הם מוקצה.
20 **מקשה הגמרא: וְרַמְיָנָהּ – ויש להקשות סתירה בין משנה זו**
21 **לברייתא, ששנינו, בִּיבֵרִין שֶׁל חַיִּית וְשֶׁל עוֹפּוֹת וְשֶׁל דְּגִים, אִין צִדִין**
22 **מִהֶם כְּיוֹם טוֹב וְאִין נִוְתְּנִין לְפִנְיָהֶם מְזוּנוֹת. קִשְׁיָא דִּין חֵיה**
23 **שבמשנה אֲתִיָּה – על דִּין חיה שבברייתא, וקִשְׁיָא עוֹפּוֹת אֲעוֹפּוֹת,**
24 **לפי שבמשנה במסכת ביצה מבואר, שמותר לצוד ביום טוב חיה ועוף**
25 **הנתונים בביבר, וכן מותר להאכילם, ובברייתא מבואר, שאסור לצוד**
26 **ביום טוב חיה ועוף הנתונים בביבר, וכן אסור להאכילם.**
27 **הגמרא ממשיכה ומבררת את הקושי: בְּשִׁלְמָא – מובן מדוע סתירת**
28 **חֵיה אֲתִיָּה לֹא קִשְׁיָא, מפני שניתן לתרצה כך, הָא – הברייתא**
29 **שאסרה לצוד חיה מן הביברים, היא כדעת רַבִּי יְהוּדָה במשנתנו**
30 **הסובר, שהצד צבי לתוך ביבר פטור, משום שצבי אינו נחשב בו**
31 **כניצוד, ולפיכך שנתה הברייתא שהצד חיה מביבר חייב, משום**
32 **שהחיה בתוכו אינה כלכודה, ועושה בכך מלאכת צידה גמורה וְהָא –**
33 **המשנה במסכת ביצה שהתירה לצוד חיה מן הביברים, כְּרַבִּין**
34 **שבמשנתנו, שסוברים שהצד צבי לתוך ביבר חייב, משום שנחשב**
35 **כניצוד בביבר, ולפיכך שנתה המשנה בביצה שהצד חיה מביבר**
36 **פטור, מכיון שהיא כלכודה בתוכו, ואין בכך מלאכה. אֲלֹא סתירת**
37 **עוֹפּוֹת אֲעוֹפּוֹת קִשְׁיָא, שהרי לא נחלקו רבי יהודה וחכמים במשנה**
38 **לגבי ציפור כלל, ואין במה לתלות את סתירת המשנה בביצה**
39 **והברייתא.**

40 **וְכִי תִימָא – ואם תרצה לומר, שסתירת עוֹפּוֹת אֲעוֹפּוֹת נָמִי – גם**
41 **היא לֹא קִשְׁיָא, משום שְׁהָא – המשנה במסכת ביצה שהתירה לצוד**
42 **מביבר ביום טוב, עוסקת בְּבִיבֵר מְקוֹרָה, ולפיכך העופות ניצודים**
43 **בו, וְהָא – הברייתא שאסרה לצוד עופות מן הביבר, עסקה בְּבִיבֵר**
44 **שְׁאִינֵי מְקוֹרָה שאין העופות ניצודים בו. אי אפשר ליישב כך, שכן**
45 **קשה וְהָא – והרי בֵּית דְּמְקוֹרָה הוּא, ושנינו במשנתנו שְׁבִין לְרַבִּי**
46 **יְהוּדָה וְבִין לְרַבִּין, הצד צִפּוֹר לְמַגְדָּל, אִין – חייב, אבל הצדה**
47 **לְבֵית, לֹא – אינו חייב, והרי שלדעתם, כל שכן שהצד צפור לביבר**
48 **מקורה אינו חייב, ואין אפשרות ליישב את הסתירה בדִּין צידת**
49 **עופות.**

50 **רבה בר רב הונא מיישב את סתירת עופות אעפות: אָמַר רַבָּה בְּר**
51 **רַב הוֹנָא, באמת, לכל הדעות עוף נחשב כניצוד כשהוא בביבר**
52 **מקורה והמשנה בביצה שהתירה לצוד עוף מתוך הביבר, עסקה**
53 **בביבר מקורה, והברייתא שאסרה לצוד עוף מתוך הביבר, עסקה**
54 **בביבר שאינו מקורה, וכמו שתירצה הגמרא לעיל), ואף ששנינו**
55 **במשנתנו שהכל מודים, שצפור אינה כלכודה אפילו בבית, יש ליישב**

הצדס חייב, מחיגר, זקן וחולה, שהצדס פטור. מתוך רב יוסף: הני –
סומא וישן עבדי לרבנוי – עשויים להשטט כשמרגישים יד אדם
הבאה לתופסם, ועל כן אינם נחשבים כניצודים, והצדס חייב, והני –
חיגר, זקן וחולה לא עבדי לרבנוי – אינם עשויים להשטט, משום
שהם חסרי כח, ועל כן הם נחשבים כניצודים שהצדס פטור.

הגמרא מקשה מברייתא שסותרת בברייתא ששנינו. מקשה הגמרא:
והתניא, הצד צבי חולה, חייב, ובברייתא לעיל שנינו שהצד צבי
חולה פטור. אמר רב ששת, לא קשיא, הא – הברייתא שחייבה את
הצד צבי חולה, עוסקת בצבי החולה מן המות – קדחת,
שהחולה בה עשוי להשטט כשהוא מרגיש יד אדם, והצדו עושה
מלאכה גמורה. הא – הברייתא שפטרה את הצד צבי חולה, עוסקת
בחולה מן המות. עיפות, שהחולה בה אינו יכול להשטט
מדי האדם.

הגמרא מביאה ברייתא, בה נשנית מחלוקת לגבי צידת מיני בעלי
חיים שאין הדרך לצודם: תנו רבנן בברייתא, הצד חנקין, גזין – מין
חגב טהור, צרעין, ויתושין בשבת, חייב, דברי רבי מאיר. וחכמים
אומרים, כל בעל חי שפמינו ניצוד – שבני מינו ניצודים בדרך כלל
על ידי בני אדם, דהיינו שיש לאדם צורך בהם, כחגבין וגזין המותרים
באכילה, הצדו חייב, וכל בעל חי שאין פמינו ניצוד, כצרעין
ויתושין, הצדו פטור.

הגמרא מביאה ברייתא העוסקת בדיני צידת חגבים: תניא ארבה –
שנינו בברייתא אחרת, הצד חנקים בשעת הטל שבה עיניהם
מתעורות, פטור, משום שנחשבים כניצודים. בשעת השרב, חייב.
אלעזר בן מהבאי אומר, אם היו מקלחות ובאות, כלומר שניתכות
מטה בגשם, ובכמות רבה, כך שקל לתפוס, פטור.

הגמרא מסתפקת על מה נאמרו דברי אלעזר בן מהבאי: איבעיא להו
– הסתפקו בני הישיבה, דברי אלעזר בן מהבאי, ארישא קאי –
עומדים על הרישא, כלומר, נאמרו כסייג לרישא, ששנינו שהצד
חגבים בשעת הטל פטור, ועל כך אומר אלעזר בן מהבאי, שהיינו
דווקא כאשר הן מקלחות ובאות, אבל אם אינם כן, חייב. או אפיפא
קאי, כלומר, נאמרו כסייג לסיפא, ששנינו שהצד חגבים בשעת
השרב חייב, ועל כך אומר אלעזר בן מהבאי, שהיינו דווקא כאשר
אינן מקלחות ובאות, אבל אם הן מקלחות ובאות, אף בשעת השרב
פטור.

הגמרא מוכיחה מברייתא אחרת, למה התכוין אלעזר בן מהבאי: תא
שמיך – בא ושמע ברייתא שמפורש בה, שאלעזר בן מהבאי מותר,
כאשר הן מקלחות ובאות, אף בשעת השרב, הצד חנקין, בשעת
הטל, פטור, בשעת השרב, חייב. אלעזר בן מהבאי אומר, אפילו

בשעת השרב, אם היו מקלחות ובאות, פטור, ונמצא שדבריו
נאמרו כסייג לסיפא, שאין הצד חגבים בשעת השרב חייב, אלא
כאשר אינן מקלחות ובאות, אבל אם הן מקלחות ובאות, פטור.

משנה

צבי שנכנס מאליו לבית, ונעל אדם אחד בפניו – בעדו, ובכר צדו,
חייב. נעלו שנים, פטורין, כיון ששנים העושים יחד מלאכה פטורים,
וכפי שהברייתא לעיל (צב) דרשה זאת מהפסוק (ויקרא ד כו). לא יכול
אחד לנעול, ונעלו שנים, חייבין, שבאופן זה כיון שדרך המלאכה
להיעשות על ידי שנים, נחשב כל אחד מהם כעושה מלאכה שלמה.
ורבי שמעון פומר, משום שאף אחד מהם לא עשה את כל המלאכה
בעצמו.

גמרא

אמר רב ירמיה בר אבא, אמר שמואל, הצד ארי בשבת, אפילו
מחזיקו בידו אינו חייב עד שיכניסנו לגורן שלו – לכלוב המיועד
לו, משום שכשכועס משחית והולך, וישתמש מן המחזיקין.

משנה

המשנה מלמדת עוד פרטים בדיני צידה: צבי שנכנס מאליו לבית,
ולאחר מכן ישב האחד – אדם אחד על הפתח כדי לשומרו שלא
יצא, ולא מילאהו, כלומר, הפתח נשאר עדיין פתוח בחלקו, ואחריו
ישב השני – אדם שני ומילאהו, השני חייב, משום שהוא השלים
את הצידה, כיון שעד שישב, יכל הצבי להימלט.
ישב הראשון על הפתח ומילאהו, כך שאין הצבי יכול לברוח, ובא
השני וישב בצידו, אף על פי שאחר כך עמד הראשון והלך לו,
ונותר השני לשומרו לבדו, הראשון חייב והשני פטור, לפי
שהראשון עשה מלאכת צידה שלמה, ואילו השני לא צד, אלא
משמר את הצבי שכבר ניצוד.

מבאר המשנה מדוע השני פטור: הא – מעשה השני למה זה דומה,
לנועל את ביתו כדי לשומרו ונמצא צבי שמומר בתוכו, כלומר,
כשם שהשני צבי נמצא בבית מערב שבת, וישב אדם בבית ומנע
ממנו להמלט, ובשבת הוא חפץ ללכת לדרכו, הרי מותר לו לנעול
את דלת הבית, אפילו שמתוך כך הצבי ניצוד, כיון שהצבי כבר ניצוד
ועומד, ואינו אלא משמר את הניצוד כבר. כמו כן אף במעשה
שבמשנתנו, כיון שהראשון כבר צד את הצבי, אין השני עושה צידה,
אלא משמר את שכבר ניצוד, ופטור.